

การบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

Community Development Administration by Using the Seven Sappurisa-Dhamma in Khwao Sinarin District, Surin Province

พระใบฎีกาพงษ์พัฒน์ ขวโน¹ อภิชาติ แสงอำพร² และวันชัย สุขตาม³
Phrabaidika Pongpat Chawano¹, Apichart Saeng-amporn²
and Wanchai Suktam³

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของข้อค้นพบจากการวิจัยเรื่อง การบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ มุ่งนำเสนอประเด็นการการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ซึ่งในแต่ละด้านมีผลการวิจัยพบว่า 1) หลักธัมมัญญู ผู้นำควรรู้จักวิเคราะห์จากสาเหตุปัญหาว่าสิ่งใดควรทำไม่ควรทำเข้าใจหลักการระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม มีการยึดกฎหมายเป็นที่ตั้ง และทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดี 2) หลักอิตถัญญู ผู้นำควรรู้จักวิเคราะห์ปัญหาที่มาจากที่ไปของผลงานรู้ว่าสิ่งที่ทำให้เกิดผลดีผลเสียมากน้อยเพียงใด เข้าใจวัตถุประสงค์ที่ทำ รู้จักพิจารณาให้รอบคอบก่อนลงมือทำ 3) หลักอิตถัญญู ผู้นำมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ รู้จักสภาพความคิดและจิตใจตัวเอง รู้จักตำแหน่งหน้าที่ตัวเองและวางตัวได้เหมาะสมตามหน้าที่เข้าใจบทบาทหน้าที่และรับผิดชอบต่อนหน้าที่ตัวเอง 4) หลักมัตตัญญู ผู้นำรู้จักประมาณตนเอง รู้ความสามารถของตนเอง รู้จุดยืนของตัวเองรู้ความสามารถของตัวเองใช้ชีวิตโดยไม่ประมาทยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำเนินชีวิตโดยไม่ประมาท และมีความพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เพิ่มพูนได้ 5) หลักกาลัญญู ผู้นำควรรู้จักการบริหารเวลาอย่างมีคุณภาพ รู้ว่าควรทำอะไรก่อนหลังรู้จักวางแผนและกำหนดเป้าหมายชีวิตใช้เวลาให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าสูงสุด 6) หลักปริสสุญญู ผู้นำควรรู้จักชุมชนตัวเองว่ามีข้อตกลงร่วมกันอย่างไร รู้ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน รู้จักปรับตัวให้เข้ากับชุมชน ก็จะรู้วิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสภาพของชุมชน

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Master Student of Public Administration Program, Surin Rajabhat University, Thailand;
e-mail : pongpat.moomtong@gmail.com

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajabhat University, Thailand; e-mail : mmint-m@hotmail.com

³คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajabhat University, Thailand; e-mail : wanchai2526@srnu.ac.th

นั้น ๆ และ 7) หลักปุคคลิณฺณ ผู้นำควรรู้จักเลือกคบคนที่ควรคบฉลาดในการมองคน รู้จักคน โดยดูจากอุปนิสัย บุคลิกภาพทักษะ และศักยภาพ สามารถเลือกใช้คนให้เหมาะกับงาน

คำสำคัญ (Keywords) : การบริหารการพัฒนา, ชุมชน, หลักสัปปุริสธรรม 7

Abstract

This article is a part of the research named Community Development Administration by Using the Seven Sappurisa-Dhamma in Khwao Sinarin District, Surin Province. The article main focuses on community development administration by using the Seven Sappurisa-Dhamma or qualities of a good man, as for individual aspects, it revealed that; 1) Knowing the Cause; a leader should know the cause of the problems, know what is to do and what is not to do, understand the rules of society, have a legal-oriented place, and be a good role model for the subordinates. 2) Knowing the Consequence; a leader should know the problems, know the source of the work, know how to do good and how much the effect is, understand the purpose of what is to do and be clear comprehension. 3) Knowing oneself; a leader should have a deep understanding of roles, know the state of mind and the mind itself, know the position and act appropriately in order to understand the roles, duties and responsibilities for oneself. 4) Knowing How to Be Temperate; a leader should know how to be temperate, know his own ability, know his own standing point, know his own ability to live with heedfulness of the sufficiency economy philosophy, be able to live without recklessness and be ready to develop his own potential to be increasingly. 5) Knowing the Proper Time; a leader should know a quality time management, know what is to do first and after, know how to plan and target life, and know how to use his time wisely. 6) Knowing the Society; a leader should know his communities on how they are mutually agreed upon, know the traditions of the community, know how to adapt to the community, and know how to solve any problems appropriating for the condition of the community. And 7) Knowing the Individual; a leader should know how to choose to be friends with certain people, be clever to look at people by their looks, personality, skill and potential, and be able to put the right man on the right job.

Keywords : Development Administration, Community, Seven Sappurisa-Dhamma

บทนำ (Introduction)

แนวคิดการพัฒนาชุมชนที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2483 ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาในกลุ่มประเทศเครือจักรภพจากเดิมมาเป็นการพัฒนาที่เห็นว่าประชาชนเป็นแกนกลางของพลังขับเคลื่อนทางสังคม เมื่อแนวคิดการพัฒนาชุมชนนี้เผยแพร่ออกไปจนก่อให้เกิดเป็นปรัชญาเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างประชาชนกับรัฐบาลในการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ซึ่งเรียกว่าขบวนการพัฒนาชุมชน ในปี พ.ศ. 2483 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศใช้แผนการบูรณะชนบทพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ สร้างสรรค์ชีวิตจิตใจของประชาชนในชนบทให้เหมาะสมที่จะเป็นพลเมืองดี และส่งเสริมให้ประชาชนมีการครองชีพที่ดีขึ้น และได้จัดตั้งสำนักงานพัฒนาการท้องถิ่นขึ้นในปี พ.ศ. 2499 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น และรัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม ฉบับที่ 10 และจัดตั้งกรมการพัฒนาชุมชนขึ้นเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยเมื่อ พ.ศ. 2505 ภารกิจในระยะแรกของกรมการพัฒนาชุมชนคือ ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาตนเอง (Department of Community Development, 2016)

การพัฒนาชุมชน เป็นกลไกอันสำคัญที่กำหนดทิศทาง นโยบาย แนวทางและกระบวนการในการพัฒนา เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายเบื้องต้น คือ ชุมชน(ประชาชน)ที่สุขสมบูรณ์ การพัฒนาชุมชนนั้น เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบ อันประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ สภาพทั่วไปของปัญหา ความต้องการ กระบวนการแก้ไขปัญหา และผู้เกี่ยวข้องในระบบ และปัจจัยภายนอก อันได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ชุมชนต่าง ๆ ซึ่งการพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการ และยุทธวิธีหนึ่งทำงานในชุมชนหรือในหมู่บ้าน โดยสนับสนุนให้มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมของคน คือ พัฒนาทางด้านวัตถุ และมีการพัฒนาสภาพจิตใจของคน คือ พัฒนาทางด้านจิตใจควบคู่กันไป เช่น การสร้างถนนสายหนึ่งขึ้นในหมู่บ้านจะต้องเกิดจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในหมู่บ้านนั้น มิใช่เกิดจากความต้องการของนักพัฒนา นอกเหนือไปจากข้างต้นนี้ กระบวนการพัฒนาชุมชนยังช่วยสนับสนุนให้มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในชุมชนอย่างได้สัดส่วน ไม่หนักไปด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะอีกด้วย (Yingworaphan, 1966 : 57)

สภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคม การใช้ชีวิตที่ต้องแข่งกับเวลา เป็นมนุษย์แรงงาน ทำให้ประชากรในชุมชนต้องดิ้นรนสู้กับชีวิตที่ต้องอยู่ในสังคมที่มีปัญหา ปัญหาที่ชุมชนต้องเผชิญและตามแก้ไขป้องกันตลอดมาทั้งที่ประสบผลสำเร็จบ้างและยังล้มเหลวบ้าง คือ 1) ปัญหาความยากจน 2) ปัญหาด้านสุขภาพ 3) ปัญหาด้านการศึกษา 4) ปัญหาด้านจริยธรรมคุณธรรม 5) ปัญหาด้านวัฒนธรรม และ 6) ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (Phra Chamrat Dhitthammo, 2011 : 4)

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยมาช้านาน มีประชาชนนับถือเป็นจำนวนมาก พระพุทธศาสนาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาและจัดระเบียบทางสังคมไทยด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการปกครอง การศึกษา ประเพณีวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตประจำวันโดยมีศูนย์กลาง

ของชุมชนอยู่ที่วัด ซึ่งสัมพันธ์กับบ้านและโรงเรียน ที่เรียกสั้น ๆ ว่า “บวร” อันมีรากฐานมาจากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น การพัฒนาชุมชนคือ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงชุมชนให้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น เป็นชุมชนที่ดี มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สังคมสงบสุข ประชาชนมีวินัย รู้จักปฏิบัติตามหน้าที่ ด้วยความรับผิดชอบ ผู้นำมีความยุติธรรม โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนทุกระดับชั้น เป็นแหล่งศึกษาสำหรับการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา เป็นศูนย์ รวมจิตใจของคนในชุมชน ก็ด้วยเหตุผลที่ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับวัดมีความแนบแน่นต่อกัน กิจกรรมของวัดกับชุมชนเป็นกิจกรรมที่เอื้อประโยชน์ต่อกัน พระพุทธศาสนาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาและจัดระเบียบทางสังคมไทยด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการปกครอง การศึกษา ประเพณีวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตประจำวันในปัจจุบันสังคมไทยก็เกิดปัญหามากมายเมื่อพิจารณาถึงเหตุที่แท้จริงแล้วจะพบว่ามูลเหตุของปัญหามีจุดกำเนิดมาจากความเสื่อมทางจิตใจของคนในสังคมเป็นเพราะการขาดคุณธรรมประจำใจ ดังนั้น การพัฒนาชุมชนและการแก้ปัญหาที่ถูกต้องที่สุด คือการทำให้คนในชุมชนมีศีลธรรมประจำใจนำหลักธรรมต่าง ๆ มาใช้ต่อการพัฒนาชุมชน เมื่อคนพัฒนาทางด้านจิตใจแล้วก็จะสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาไปสู่การพัฒนาชุมชนและพัฒนาสังคมได้ (Phra Dhammakosajarn (Prayoon Dhammajitto), 2006 : 3-5)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอเขวาสินรินทร์ ซึ่งเป็นองค์กรที่ประสานงานสนับสนุนการดำเนินงานและสนองนโยบายของภาครัฐให้บรรลุเป้าหมายมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่องการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 55 ชุมชน หมู่บ้าน จำนวน 34,477 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 55 ชุมชนหมู่บ้าน จำนวนทั้งสิ้น 395 คน จากการคำนวณสูตรยามาเน่ (Yamana, 1960 : 1088-1089) ซึ่งใช้ระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% ที่นัยสำคัญ .05 วิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ คำนวณของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามาเน่ (Yamana, 1960 : 1088-1089) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 395 คน

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตอำเภอเวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พร้อมทั้งขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาบูรณาการ เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระตามขอบเขตของการวิจัย หลังจากได้แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตอำเภอเวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยนำไปเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือในการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนที่ 2 ได้แก่ เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เลขาธิการเจ้าคณะอำเภอ นายอำเภอ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นักพัฒนาชุมชนอำเภอ นักพัฒนาชุมชนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้อำนวยการโรงเรียน โดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 รูป/คน

3) การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบและยืนยันข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เนื่องจากความน่าเชื่อถือของการวิจัยเชิงคุณภาพขึ้นอยู่กับตัวผู้วิจัยและข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ (Chantavanich, 1997 : 19) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการสามเส้า คือบุคคล สถานที่ และเวลาแตกต่างกัน โดยการควบคุมคุณภาพของการบันทึกข้อมูล โดยการจดบันทึกอย่างละเอียดและทันทีที่มีการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจัดหมวดหมู่ของเนื้อหา (Category) จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นประเด็นร่วมหรือประเด็นหลัก (Theme) และอธิบายเนื้อหา (Text) จากนั้นจึงนำผลการศึกษาที่ได้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ภายหลังที่มีการอภิปรายผล และเพิ่มเติมข้อมูลให้สมบูรณ์

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตอำเภอเวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ลำดับขั้นตอนการนำเสนอ ดังนี้

1. ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือแบบสอบถาม จำนวน 395 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล เพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่าง ๆ สำหรับตอบปัญหาการ

วิจัย และวัตถุประสงค์การศึกษา พร้อมทั้งนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์การบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตอำเภอ เขวาสินรินทร์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.532) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หลักอัมมัญญ (รู้จักเหตุ) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.853) รองลงมา คือ หลักอัตตัญญ (รู้จักตน) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.617) หลักปรีชาญาณ (รู้จักชุมชน) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.580) หลักอรรถัญญ (รู้จักผล) มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.613) หลักกาลัญญ (รู้จักกาล) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.590) หลักมัตตัญญ (รู้จักประมาณ) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.631) ตามลำดับ และสุดท้าย คือ หลักบุคคัลญ (รู้จักบุคคล) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.609)

1.2 ผลการวิเคราะห์การบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านหลักอัมมัญญ (รู้จักเหตุ) โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.623) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักอัมมัญญ (รู้จักเหตุ) ที่มากที่สุด คือ ผู้นำชุมชนทราบระเบียบข้อปฏิบัติ กฎเกณฑ์ ประชาคม ของชุมชน ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.723) รองลงมาคือ ผู้นำมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ที่ให้บริการประชาชน ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.762) ผู้นำชุมชนตั้งมั่นอยู่ในหลักแห่งกฎหมายให้บริการประชาชนโดยยึดหลักความถูกต้อง ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.756) ผู้นำชุมชนปฏิบัติตามกฎระเบียบและปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.728) ตามลำดับ และสุดท้าย คือ ผู้นำชุมชนรู้จักเหตุแห่งปัญหาต่างๆ และแก้ปัญหาตามเหตุได้ดี ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.765)

ด้านหลักอรรถัญญ (รู้จักผล) โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.613) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการบริหารการพัฒนาชุมชนหลักอรรถัญญ (รู้จักผล) มากที่สุด คือ ผู้นำชุมชนมุ่งมั่นในการทำงานให้ถึงจุดหมายที่ประชาชนต้องการ ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.796) รองลงมาคือ ผู้นำชุมชนมีการบริหารการพัฒนาที่ดี ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.742) ผู้นำชุมชนดูแลและให้บริการเต็มที่ เมื่อมีประชาชนมาขอรับบริการหรือติดต่อซักถาม ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.707) เมื่อประชาชนมีการร้องเรียนต่อการปฏิบัติงานของผู้นำชุมชนก็สามารถยอมรับและชี้แจงได้ ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.729) ตามลำดับ และสุดท้ายคือ ผู้นำชุมชนทราบถึงผลเสียหยาที่เกิดจากการบริหารการพัฒนาอย่างไม่ถูกต้อง ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.766)

ด้านหลักอัตตัญญ (รู้จักตนเอง) โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.613) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการบริหารการพัฒนาชุมชนหลักอัตตัญญ (รู้จักตนเอง)

มากที่สุด คือ ผู้นำชุมชนปรับตัวเข้ากับประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 3.96$, S.D.=0.767) รองลงมาคือ ผู้นำชุมชนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตน ($\bar{X} = 3.95$, S.D.=0.777) ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการให้บริการ ($\bar{X} = 3.91$, S.D.=0.703) ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการวางตัวได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.711) ตามลำดับ และสุดท้ายคือผู้นำชุมชนมีความสามารถในการวางตัวได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.740)

ด้านหลักมัตตัญญู (รู้จักประมาณ) โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.631) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการบริหารการพัฒนาชุมชนหลักมัตตัญญู (รู้จักประมาณ) มากที่สุด คือ ผู้นำชุมชนมีการใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ($\bar{X} = 3.82$, S.D.=0.778) รองลงมาคือ ผู้นำชุมชนจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ($\bar{X} = 3.79$, S.D.=0.776) ผู้นำชุมชนพัฒนาชุมชนตามความจำเป็นของชุมชนนั้น ๆ ($\bar{X} = 3.77$, S.D.=0.725) ผู้นำชุมชนเข้าใจในผลที่ได้รับจากการรู้จักประมาณในการบริหารจัดการทรัพยากรภายในชุมชน ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.757) ตามลำดับ และสุดท้ายคือผู้นำชุมชนบริหารจัดการงบประมาณภายในชุมชนได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.783)

ด้านหลักกาลัญญู (รู้จักกาล) โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.590) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการบริหารการพัฒนาชุมชนหลักกาลัญญู (รู้จักกาล) มากที่สุด คือ ผู้นำชุมชนสามารถแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ได้ทันทั่วทั้งที่ และรู้ว่าอะไรควรทำก่อนอะไรควรทำทีหลัง ($\bar{X} = 3.90$, S.D.=0.744) รองลงมาคือ ผู้นำชุมชนให้การดูแลความปลอดภัยในสถานการณ์ฉุกเฉินในช่วงเวลาที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.88$, S.D.=0.699) ผู้นำชุมชนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและตรงต่อเวลา ($\bar{X} = 3.78$, S.D.=0.761) ผู้นำชุมชนมีการลำดับขั้นตอนในการทำงาน ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.754) ตามลำดับ และสุดท้ายคือผู้นำชุมชนจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมความรู้ในด้านต่าง ๆ ช่วงวันหยุด ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.761)

ด้านหลักปรีชาญญู (รู้จักชุมชน) โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.580) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการบริหารการพัฒนาชุมชนหลักปรีชาญญู (รู้จักชุมชน) มากที่สุด คือ ผู้นำชุมชนมีการลำดับขั้นตอนในการทำงาน ($\bar{X} = 3.89$, S.D.=0.703) รองลงมาคือ ผู้นำชุมชนบริหารและพัฒนาชุมชนโดยได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 3.88$, S.D.=0.728) ผู้นำชุมชนให้บริการต้อนรับ ดูแลผู้เข้ามาศึกษาดูงานในชุมชนเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 3.87$, S.D.=0.699) ผู้นำชุมชนมีความจริงใจต่อการให้บริการกับประชาชน ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.717) ตามลำดับ และสุดท้ายคือผู้นำชุมชนให้ความช่วยเหลือตามสภาพความเดือดร้อนในชุมชน ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.745)

ด้านหลักบุคคลัญญู (รู้จักบุคคล) โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.609) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการบริหารการพัฒนาชุมชนหลักบุคคลัญญู (รู้จักบุคคล) มากที่สุด คือ ผู้นำชุมชนรับฟังปัญหาจากประชาชนในชุมชนทุกระดับฐานะพร้อมให้คำแนะนำและช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ($\bar{X} = 3.87$, S.D.=0.718) รองลงมาคือ ผู้นำชุมชนมอบหมายหน้าที่ในชุมชนให้กับบุคคลที่มีความสามารถในชุมชน ($\bar{X} = 3.82$, S.D.=0.696) ผู้นำชุมชนให้ความ

อนุเคราะห์ดูแลผู้ด้อยโอกาสในชุมชน ($\bar{X} = 3.81$, $S.D.=0.728$) ผู้นำชุมชนมีการจัดกิจกรรมที่บุคคลทุกคนในชุมชนเข้าร่วมได้ ($\bar{X} = 3.80$, $S.D.=0.721$) ตามลำดับ และสุดท้ายคือ ผู้นำชุมชนเป็นผู้นำในกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เช่น เข้าวัดฟังธรรม เป็นต้น ($\bar{X} = 3.66$, $S.D. = 0.839$)

1.3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนโดยภาพรวม ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test แบบข้อมูล 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นด้านการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยหลักสัปปุริสธรรม 7 ในการบริหารการพัฒนาชุมชน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นด้านการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยหลักสัปปุริสธรรม 7 ในการบริหารการพัฒนาชุมชน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนโดยภาพรวม ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นด้านการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยหลักสัปปุริสธรรม 7 ในการบริหารการพัฒนาชุมชน โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นด้านการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 แตกต่างกันในด้านหลักอัมมัญญ (รู้จักเหตุ) หลักอัตถัญญ (รู้จักผล) หลักอัตตัญญ (รู้จักตน) หลักมัตตัญญ (รู้จักประมาณ) และหลักบุคคลัญญ (รู้จักบุคคล) ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีสถานภาพการแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนโดยภาพรวม ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าสถานภาพการสมรสของประชาชนต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นด้านการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันในการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในด้านหลักมัตตัญญ (รู้จักประมาณ) หลักกาลัญญ (รู้จักกาล) หลักปริสสัญญ (รู้จักชุมชน) และหลักบุคคลัญญ (รู้จักบุคคล) ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนโดยภาพรวม ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-

test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าอาชีพของประชาชนต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นด้านการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนโดยภาพรวม ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าระดับการศึกษาของประชาชนต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นด้านการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 6 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนโดยภาพรวม ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่ารายได้ต่อเดือนของประชาชนต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นด้านการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในการบริหารการพัฒนาชุมชน ในอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ว่าควรพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมของคนในชุมชน มากที่สุดคือ ร้อยละ 25 รองลงมาคือ ควรพัฒนาด้านความสะอาดและสุขอนามัยในชุมชน ร้อยละ 22.50 ควรพัฒนาด้านอาชีพและช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสให้มีความทำงาน ร้อยละ 17.50 ควรพัฒนาให้มีการทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชนเพื่อเสริมสร้างความสามัคคี ร้อยละ 12.50 ควรพัฒนาด้านสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ถนน ร้อยละ 10 ควรพัฒนาด้านกีฬา ร้อยละ 7.50 ตามลำดับและสุดท้ายคือ ควรพัฒนาตัวผู้นำให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาชุมชน ร้อยละ 5 และพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะในการบริหารการพัฒนาชุมชน ในอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ว่าควรพัฒนา “บวร” คือ บ้าน วัด โรงเรียน ให้ครบวงจรในชุมชน มากที่สุดคือ ร้อยละ 39.47 รองลงมาคือ ควรมีการพัฒนาด้านความสะอาดและสุขอนามัยในชุมชน ร้อยละ 26.31 ควรมีการส่งเสริมอาชีพเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับชุมชน ร้อยละ 21.05 ตามลำดับ และสุดท้ายคือ ควรพัฒนาการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อเสริมสร้างความสามัคคี ร้อยละ 13.17

2. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ด้านหลักธัมมัญญ (รู้จักเหตุ) คือ ผู้นำควรมีปัญญาในการแก้ปัญหาโดยวิเคราะห์จากสาเหตุของปัญหา ใช้หลักธรรมในการทำงาน โดยยึดหลักอริยสัจ 4 ในการแก้ปัญหา ควรรู้จักและเข้าใจในหลักการ ระเบียบ และกฎเกณฑ์ของสิ่งต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต โดยรู้จักว่าตนจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ที่มีอยู่อย่างไร สิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำภายใต้เหตุและผลอันถูกต้อง ผู้นำต้องรู้คิด วิเคราะห์ในบทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อให้กิจการงานบรรลุถึงผลสำเร็จ รู้วิธีและกระบวนการในการทำงานเรื่องนั้น ๆ พร้อมทั้งยึดถือกฎหมายเป็นที่ตั้งในการบริหารงาน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อชุมชน มีความจริงใจในการปฏิบัติงาน พร้อมแก้ปัญหาด้วยเหตุด้วยผล

ด้านหลักอรรถัญญ (รู้จักผล) คือ ผู้นำควรเป็นผู้รู้จักว่า ผลที่เกิดขึ้นเกิดจากเหตุ เมื่อเกิดปัญหาก็กู้สาเหตุ และแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ มีการวิเคราะห์ผลของงานด้วยเหตุ ด้วยหลักธรรม โดยมีความเข้าใจประโยชน์ที่ประสงค์หรือวัตถุประสงค์ของงานที่ตนทำ รู้ว่าสิ่งที่ตนทำอยู่อย่างนั้น ๆ ดำเนินชีวิตอย่างนั้นเพื่อประสงค์ประโยชน์อะไร หรือควรจะได้บรรลุผลอะไร มีเป้าหมายในการทำงานและรู้ที่มาที่ไปของผลงานนั้น ๆ การรู้จักผล ผู้นำควรจะรู้จักว่า เมื่อทำสิ่งนั้นจะเกิดผลดีหรือผลเสีย รู้จักว่า เมื่อทำสิ่งนั้นจะเกิดผลดีแก่ใคร ผลเสียแก่ใคร รู้จักว่า เมื่อทำสิ่งนั้นจะเกิดผลดีหรือผลเสียมากน้อยเพียงใด รู้จักพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเสียก่อนจะลงมือปฏิบัติ ย่อมเข้าใจถึงผลทั้งหลายที่มีมาแต่เหตุ และเข้าใจวัตถุประสงค์ของเป้าหมายในงานนั้น ๆ ย่อมสามารถวิเคราะห์ผลที่จะได้รับการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างถูกต้อง

ด้านหลักอรรถัญญ (รู้จักตน) คือ ผู้นำควรรู้จักตัวเองทั้งฐานะทางการเงิน และความเป็นอยู่ ฐานะหรือตำแหน่งในหน้าที่การงาน รวมไปถึงรู้จักสภาพความคิด และจิตใจของตน เมื่อรู้แล้วย่อมที่จะสามารถวางตัวหรือปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมในสังคม มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง วางตัวได้เหมาะสมตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถ เมื่อเกิดปัญหาก็กต้องยอมรับและแก้ปัญหาด้วยตนเอง และมีการทำงานเป็นทีม

ด้านหลักมัตตัญญ (รู้จักประมาณ) ผู้นำควรรู้จักประมาณตนเอง รู้จุดยืนของตนเอง รู้ความสามารถของตนเอง รวมถึงรู้จักอ่อน จุดแข็งของตนเอง เพื่อที่จะทำการงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย ควรมีหลักธรรมนำให้รู้จักดำเนินชีวิตไปอย่างไม่ประมาท ไม่ยึดมั่นในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ด้วยอำนาจแห่งโมหะ ความหลง ผู้รู้จักประมาณตน จึงสามารถทำตน ทำงาน ให้ประสบความสำเร็จและก้าวหน้าได้ดีกว่าคนอื่น ดังคำกล่าวที่ว่า รู้เท่ารู้เรา ปรบร้อยครั้งชนะร้อยครั้ง รู้จักประมาณตนว่าอยู่ตำแหน่งใดเมื่อเทียบกับผู้อื่นที่ตำแหน่งสูงกว่าที่ควรนอบน้อมให้ความเคารพ ควรจะเป็นผู้ที่รู้จักความพอเหมาะพอดีในการปฏิบัติงาน ย่อมทำให้กิจการงานเป็นไปตามระเบียบแบบแผนที่วางเอาไว้ ทั้งนี้ พึงใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาประยุกต์ใช้ยังทำให้เกิดความเข้าใจ และปฏิบัติได้ง่ายขึ้น

ด้านหลักกาลัญญ (รู้จักกาล) ผู้นำควรเป็นคนที่รู้จักบริหารเวลา รู้จักเวลาทำงาน เวลาเลิกงาน รู้จักงานใดทำก่อน งานใดทำหลัง รู้จักเวลาพูด เวลาใดไม่ควรพูด มีการตั้งเป้าหมายในชีวิต

และเรียนรู้ที่จะจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ นั้น จะทำให้พบความสำเร็จ และความก้าวหน้า ในชีวิตการที่รู้จักจังหวะของเวลาในการดำเนินชีวิตและมีการจัดสรรเวลาในแต่ละด้าน ได้แก่ ครอบครัว หน้าที่การงาน มิตรภาพสังคม ชีวิตส่วนตัวและอื่น ๆ ได้ อย่างสมดุลชีวิต ก็สามารถที่จะ ประสบผลสำเร็จในทุก ๆ ด้านได้อย่างภาคภูมิใจสามารถนำเวลาไปทำในสิ่งต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ ต่อตนเองและผู้อื่น กำหนดเป้าหมายในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจของตน โดยมีการจัดระบบ การใช้เวลา ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าสูงสุดเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วง มีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุเป้าหมาย ที่ตนได้วางไว้

ด้านหลักปรัชญา (รู้จักชุมชน) พบว่า ผู้นำควรรู้จักว่า ชุมชนมีกฎเกณฑ์หรือข้อตกลง ร่วมกันอย่างไร รู้จักว่าชุมชนมีขนบธรรมเนียม และประเพณีอย่างไร รู้จักว่าชุมชนมีความขาดแคลน ในด้านใด รู้จักว่าชุมชนมีความต้องการอย่างไร รู้จักปรับตัวให้เข้ากับชุมชน และเข้าใจในสภาพของ ชุมชนในด้านระเบียบวินัย ขนบธรรมเนียมประเพณีโดยการปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับชุมชนนั้น ๆ รู้พื้นหลังของถิ่นฐานชุมชนของตน รู้ว่าควรปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อจะเข้ากับสังคมของตนได้ การ รู้จักกับชุมชนของตนเป็นอย่างดีก็จะสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด รู้ว่าควรแก้ปัญหาอย่างไร รู้ว่าควร ปฏิบัติต่อคนในชุมชนอย่างไร และควรให้ความช่วยเหลือตามสภาพของชุมชนนั้น ๆ

ด้านหลักบุคคล (รู้จักบุคคล) พบว่า ผู้นำควรรู้จักเลือกคบคน ใครควรคบหรือไม่ควร คบ และรู้จักว่าคนแต่ละคนมีอุปนิสัยใจคอที่แตกต่างกัน มีคุณธรรมต่างกัน มีความประพฤติต่างกัน มีหน้าที่การงานต่างกัน ดังนั้น จึงควรรู้จักเลือกคบหาคนที่ควรคบ ทำให้ได้คนดี คนทำงานเก่ง และ เหมาะสมกับงาน ผู้นำควรมีความสามารถในการรู้จักคน รู้จักประเภทของคน และสามารถเลือกใช้ คนให้เหมาะสมกับงานชนิดต่าง ๆ ได้ คือ การใช้คนให้เหมาะกับงาน ซึ่งการจะเลือกใช้คนให้เหมาะ กับงานได้นั้น คนเป็นผู้นำจะต้องเป็นคนฉลาดในการมองเห็นว่างานชนิดใด เหมาะกับคนประเภทใด ดังนั้น คนเป็นผู้นำจะต้องมองคนเป็น โดยดูจากบุคลิกภาพ อุปนิสัย ทักษะ และศักยภาพ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชน ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านหลักอัมมัญญ (รู้จักเหตุ) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้นำ มีความสามารถในการแก้ปัญหาโดยวิเคราะห์จากสาเหตุของปัญหา ใช้หลักธรรมในการทำงาน โดย ยึดหลักอริยสัจ 4 ในการแก้ปัญหา มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ ระเบียบ และกฎเกณฑ์ของสิ่ง ต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต โดยรู้ว่าจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ที่มีอยู่ อย่างไร รู้วิเคราะห์ในบทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อให้กิจการงานบรรลุถึงผลสำเร็จ รู้วิธีและ กระบวนการในการทำงานเรื่องนั้น ๆ พร้อมทั้งยึดถือกฎหมายเป็นที่ตั้ง มีความจริงใจในการ ปฏิบัติงาน พร้อมแก้ปัญหาด้วยเหตุด้วยผล

ด้านหลักอัตถัญญ (รู้จักผล) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้นำ รู้จักผลที่เกิดล้นเกิดจากเหตุ เมื่อเกิดปัญหาก็รู้สาเหตุ และแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ มีการวิเคราะห์ผล

ของงานด้วยเหตุ ด้วยหลักธรรม โดยมีความเข้าใจประโยชน์ที่ประสงค์หรือวัตถุประสงค์ของงานที่ตนทำ รู้ว่าสิ่งที่ตนทำอยู่อย่างนั้น ๆ ดำเนินชีวิตอย่างนั้นเพื่อประสงค์ประโยชน์อะไร มีเป้าหมายในการทำงานและรู้ที่มาที่ไปของผลงานนั้น ๆ การรู้จักผล ผู้นำควรจะรู้จักว่า เมื่อทำสิ่งนั้นจะเกิดผลดีหรือผลเสีย รู้จักว่า เมื่อทำสิ่งนั้นจะเกิดผลดีแก่ใคร ผลเสียแก่ใคร รู้จักว่า เมื่อทำสิ่งนั้นจะเกิดผลดีหรือผลเสียมากน้อยเพียงใด รู้จักว่า จะทำสิ่งใดจะต้องมีเป้าหมาย

ด้านหลักอัตตัญญู (รู้จักตน) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้นำมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง สามารถวางตัวได้เหมาะสมตามหน้าที่ มีความรับผิดชอบหน้าที่ สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้

ด้านหลักมัตตัญญู (รู้จักประมาณ) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้นำรู้จักประมาณตนเอง รู้จุดยืนของตนเอง รู้ความสามารถของตนเอง รวมถึงรู้จักอ่อน จุดแข็งของตนเอง เพื่อที่จะทำการงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย มีหลักธรรมนำให้รู้จักดำเนินชีวิตไปอย่างไม่ประมาท ทำให้เกิดความพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เพิ่มพูนขึ้นอยู่เสมอ จึงสามารถทำงาน ให้ประสบความสำเร็จและก้าวหน้าได้ดีกว่าคนอื่น ดังคำกล่าวที่ว่า รู้เขารู้เรา รบร้อยครั้ง ชนะร้อยครั้ง รู้จักประมาณตนว่าอยู่ตำแหน่งใดเมื่อเทียบกับผู้อื่นที่ตำแหน่งสูงกว่าที่ควรนอบน้อมให้ความเคารพ รู้จักประมาณกำลังทรัพย์ของตนในการซื้อสิ่งของ รู้จักประมาณกำลังตนเองขณะทำงานรู้จักประมาณประโยชน์แก่ตนในปริมาณที่พอเหมาะและสิ่งที่ผู้นำควรนำมายึดถือปฏิบัติในการ รู้จักประมาณตนเอง ควรจะเป็นผู้ที่รู้จักความพอเหมาะพอดีในการปฏิบัติงาน

ด้านหลักกาลัญญู (รู้จักกาล) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้นำรู้จักบริหารเวลา รู้จักเวลาทำงาน เวลาเลิกงาน รู้จักงานใดทำก่อน งานใดทำหลัง รู้จักเวลาพูด เวลาใดไม่ควรพูด มีการตั้งเป้าหมายในชีวิตและเรียนรู้ที่จะจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ นั้น จะทำให้พบความสำเร็จ และความก้าวหน้าในชีวิตการที่รู้จักจังหวะของเวลาในการดำเนินชีวิตและมีการจัดสรรเวลาในแต่ละด้าน ได้แก่ ครอบครัว หน้าที่การงาน มิตรภาพสังคม ชีวิตส่วนตัวและอื่น ๆ ได้ อย่างสมดุลชีวิต ก็สามารถที่จะประสบผลสำเร็จในทุก ๆ ด้านได้อย่างภาคภูมิใจสามารถนำเวลาไปทำในสิ่งต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ ต่อตนเองและผู้อื่น มีส่วนช่วยพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น

ด้านหลักปริสัญญู (รู้จักชุมชน) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้นำรู้จักชุมชนเป็นอย่างดี ทราบว่าชุมชนมีกฎเกณฑ์หรือข้อตกลงร่วมกันอย่างไร รู้จักว่าชุมชนมีขนบธรรมเนียม และประเพณีอย่างไร รู้จักว่าชุมชนมีความขาดแคลนในด้านใด รู้จักว่าชุมชนมีความต้องการอย่างไร รู้จักปรับตัวให้เข้ากับชุมชน และเข้าใจในสภาพของชุมชนในด้านระเบียบวินัย ขนบธรรมเนียมประเพณีโดยการปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับชุมชนนั้น ๆ รู้พื้นหลังของถิ่นฐานชุมชนของตน รู้ว่าควรปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อจะเข้ากับสังคมของตนได้ การรู้จักกับชุมชนของตนเป็นอย่างดีจะสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด รู้ว่าควรแก้ปัญหาอย่างไร รู้ว่าควรปฏิบัติต่อกันในชุมชนอย่างไร สามารถให้ความช่วยเหลือตามสภาพของชุมชนนั้น ๆ

ด้านหลักบุคคลัญญู (รู้จักบุคคล) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้นำรู้จักเลือกคบคน ใครควรคบหรือไม่ควรคบ และรู้จักว่าคนแต่ละคนมีอุปนิสัยใจคอที่แตกต่างกัน

มีคุณธรรมต่างกัน มีความประพฤติต่างกัน มีหน้าที่การงานต่างกัน ดังนั้น จึงควรรู้จักเลือกคบหาคนที่ควรคบ ทำให้ได้คนดี คนทำงานเก่ง และเหมาะสมกับงาน มีความสามารถในการรู้จักคน รู้จักประเภทของคน รู้จักฉลาดในการเลือกใช้คน และสามารถเลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงานชนิดต่าง ๆ ได้ดี

การเปรียบเทียบการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปริสธรรม 7 ในเขตอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา และ รายได้ ต่อเดือน

ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ไม่ว่าจะเพศไหนต่างก็มองเห็นการทำงานที่ทุ่มเทของผู้นำ ที่มีความพยายามให้คนในชุมชนมีชีวิตที่ดีขึ้น จากการใช้หลักสัปปริสธรรม 7

ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนโดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะ ประชาชนที่เป็นกลุ่มวัยรุ่น มีวิถีชีวิตตามแบบคนรุ่นใหม่ ไม่ได้ใช้ชีวิตอยู่กับชุมชนมากนัก บางคนอาศัยอยู่ในเมืองเพื่อทำงานหรือเรียนหนังสือ จึงไม่ได้สนใจและมีส่วนร่วมกับชุมชนว่าผู้นำได้ทำกิจกรรมเพื่อชุมชนอย่างไรบ้าง ต่างกับผู้ที่มียุ่มาขึ้นมากที่อยู่กับชุมชน มีโอกาสและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากกว่า

ประชาชนที่มีสถานภาพการแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนโดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะคนที่มีความสมรสมีครอบครัวที่อาศัยอยู่ด้วยกัน มีโอกาสที่จะอาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่าคนที่เป็นหม้ายที่ต้องไปทำงานในเมือง หาเลี้ยงชีพตามลำพัง จึงมีโอกาสดำเนินการร่วมกับผู้นำ และได้เห็นการทำงานของผู้นำที่มีต่อชุมชน

ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะการทำงานของผู้นำมีความชัดเจน ยึดหลักธรรมเป็นคุณธรรมสำคัญสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง และสามารถดำเนินกิจการงานทุกอย่างให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้โดยมีการใช้หลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อพัฒนาให้ชุมชนของตนดีขึ้น

แนวทางการบริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปริสธรรม 7 ในเขตอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ผู้นำควรรู้จักวิเคราะห์จากสาเหตุปัญหาว่าสิ่งใดควรทำไม่ควรทำเข้าใจหลักการระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคม มีการยึดกฎหมายเป็นที่ตั้ง และทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดี ผู้นำควรรู้จักวิเคราะห์ปัญหาที่ไปที่มาของผลงานว่าสิ่งที่ทำให้เกิดผลดีผลเสียมากน้อยเพียงใด เข้าใจวัตถุประสงค์ที่ทำ รู้จักพิจารณาให้รอบคอบก่อนลงมือทำ ผู้นำมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ รู้จักสภาพความคิดและจิตใจตัวเอง รู้จักตำแหน่งหน้าที่ตัวเองและวางตัวได้เหมาะสมตามหน้าที่

เข้าใจบทบาทหน้าที่และรับผิดชอบต่อนหน้าที่ตัวเอง ผู้นำรู้จักประมาณตนเอง รู้ความสามารถของตนเอง รู้จุดยืนของตัวเองรู้ความสามารถของตัวเองใช้ชีวิตโดยไม่ประมาทยึดปรัชญาเศรษฐกิจสามารถดำเนินชีวิตโดยไม่ประมาท และมีความพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เพิ่มพูนได้ ผู้นำควรรู้จักการบริหารเวลาอย่างมีคุณภาพ รู้ว่าควรทำอะไรก่อนหลังรู้จักวางแผนและกำหนดเป้าหมายชีวิตใช้เวลาให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าสูงสุด ผู้นำควรรู้จักชุมชนตัวเองว่ามีข้อตกลงร่วมกันอย่างไร รู้ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน รู้จักปรับตัวให้เข้ากับชุมชน ก็จะมีวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสภาพของชุมชนนั้น ๆ ผู้นำควรรู้จักเลือกคบคนที่ควรคบฉลาดในการมองคน รู้จักคน โดยดูจากอุปนิสัย บุคลิกภาพทักษะ และศักยภาพ สามารถเลือกใช้คนให้เหมาะกับงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

องค์กรภาครัฐควรสนับสนุนบุคลากรและงบประมาณในการบริหารงานของผู้นำในชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า หน่วยงานภาครัฐควรมีการยกย่องสรรเสริญประกาศเกียรติคุณแก่ ผู้นำชุมชนที่มีบทบาทด้านการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ควรส่งเสริมให้มีการใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการบริหารงานพัฒนาชุมชน หน่วยงานที่อยู่ในท้องถิ่น ควรมีการบูรณาการร่วมกันในการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2559). “ประวัติและที่มาพัฒนาชุมชน”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.cdd.go.th/web/cdd_about.php. สืบค้น 17 มกราคม 2560.
- พระจำรัส ฐิตธมโม. (2554). การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการบริหารจัดการชุมชน : กรณีศึกษา ชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2549). พุทธวิธีในการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2540). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : เทคนิค19.
- สุวิทย์ ยิ่งวรพันธุ์. (2509). การพัฒนาชนบทในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สหประชาพาณิชย์.
- Yamane, T. (1960). *Elementary Sampling Theory*. USA: Prentice.

Translated Thai References

- Chantavanich, S. (1997). *Organization and Management*. Bangkok: Technique 19.
[In Thai]

- Department of Community Development. (2016). "History and Source of Community Development". [Online]. Accessible :
http://www.cdd.go.th/web/cdd_about.php. Retrieved January 17, 2017.
[In Thai]
- Phra Chamrat Dhitthammo. (2011). **Application of Sappurisdhamma 7 in community management: a case study of Wat Mai Phiren community Bangkok Yai District, Bangkok**. Master of Arts Thesis in Public Administration. Mahachulalongkornrajavidyalaya University. [In Thai]
- Phra Dhammakosajarn (Prayoon Dhammajitto). (2006). **Buddhist Management Methods**. 4th edition, Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Printing. [In Thai]
- Yingworaphan, S. (1966). **Rural Development in Thailand**. Bangkok: Saha Pracha Commercial Printing Factory. [In Thai]

